

Erityisopetuksen tilanne Kanta-Hämeessä

Korona-aikaa on kestänyt jo toista vuotta. Kriisitilanteissa heikoimmat kärsivät aina eniten, mutta nyt monet muutkin tarvitsevat tukea. Nykyiset kuntapäätäjät ovat kamppailleet vaativassa tilanteessa vaihtelevalla menestyksellä. Uusilla valtuustoedustajilla ei ole helpompaa: on löydettävä tie ulos poikkeusajoista.

Oppimisen tuki on kolmiportainen eli yleinen - tehostettu - erityinen. Poikkeusolot ovat tuoneet tuen saatavuuden ja riittämättömyyden esiin. Yläkouluikäisten mielenterveyden pulmat lisääntyvät hälyttävästi: joka viidennellä nuorella on psyykkisiä ongelmia. Lasten- ja nuorisopsykiatrian osastot ovat täynnä, poliklinikat täystyöllistettyjä ja koulupoissaolot pitkittyvät. Monelle vanhemmalle työn yhdistäminen lapsen tai nuoren koulunkäynnin tukemiseen on ollut ylivoimaista. Koulujen on yksin mahdotonta järjestää tarvittavaa apua kattavasti, syrjäytyminen lisääntyy pahan olon myötä.

OAJ Kanta-Häme tiedusteli kantahämäläisiltä OAJ:n paikallisyhdistyksiltä kunkin kunnan erityisopetuksen tilaa. Tulosten perusteella kunta- ja koulukohtaiset erot ovat suuria eikä koulutuksellinen tasa-arvo toteudu. Ammattitaitoista ja pätevää henkilöstöä puuttuu etenkin varhaiskasvatuksesta.

Tuen tulisi olla tehotakseen varhaista, vaikuttavaa ja oikea-aikaista. Oikeutetusti vanhemmat vaativat lapsilleen ja nuorilleen oikeutta käydä samaa koulua, olkoonpa tuen tarve kuinka erityinen tahansa. Juuri tästä on inklusiossa kyse: kaikki samaan ja yhteiseen kouluun, mutta jokainen tarvitsemansa tuen kanssa! Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tulisi antaa jokaiselle lapselle ja nuorelle riittävä osaaminen joko ammatilliseen koulutukseen tai lukioon, mutta nyt ongelmat vain kasautuvat toisella asteella eivätkä ne poistu jatko-opintojenkaan aikana.

Opetusalan ammattijärjestö OAJ esittää lukuisia lakimuutosehdotuksia. Opetustyön kannalta tarkoituksenmukaiset oppilasmäärät luokkaa kohden on rajattava säädöksellä. Oppilaan oikeutta saada väliaikaisesti opetusta pienemmässä ryhmässä on kehitettävä, ja mitä enemmän lapsi tai nuori tukea tarvitsee, sitä pienempi ryhmän on oltava. Vielä: kaikkien kiusaamiseen on puututtava myös lainsäädännön keinoin.

Olemme selviytymässä poikkeusoloista kohtalaisen menestyksekkäästi. Uskoa tulevaisuuteen luo hallituksen viisas päätös jättää koulutus, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä opintososiaaliset tuet pois leikkauslistoilta, mutta lyhytnäköistä on silti leikata 35 miljoonaa tieteen rahoituksesta. Opetushallituksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön vaativan erityisen tuen hankkeet vievät ammattilaisosaamista enemmän perustasolle. Korona-aikana opettajat ovat venyneet ääri rajoilleen, koulujen digiloikka oli todellinen haamuhypy ja samalla on löydetty monipuolisia ratkaisuja tuen toteuttamiseksi. Ja kaiken uuden tiedon ja taidon me osaamme koronan kaikottua!

Hyvinvoivat kunnat ja kaupungit tarvitsevat oikein resursoitua palveluita. Laadukas varhaiskasvatus, ammattitaitoinen perusopetus sekä monipuolinen toisen asteen koulutus ovat yhdessä perusturvan ja perusterveydenhoidon kanssa yhteiskunnan kivijalka. Syrjäytyminen ja ongelmien kroonistuminen vähenevät juuri näiden kautta, kunhan lasten ja nuorten tarvitsema erityisopetus ja tuen eri muodot ovat kunnossa. Ankarina aikoina on pakko panostaa koulutukseen ja heikoimmista huolehtimiseen, sillä kriisitilanteista selvitään vain yhdessä. Tähän tarvitaan uusien valtuutettujen sekä opetusalan ammattilaisten yhteistyötä nimenomaan paikallistasolla, tarpeet ja voimavarat tuntien, lasten ja nuorten parhaaksi.

Matti Varismäki, hallituksen jäsen
Timo Hillman, puheenjohtaja
OAJ:n Kanta-Hämeen alueyhdistys ry